

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio VIII. Notæ Historicæ circa modum sententiam dicendi, in Conciliis
Generalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Eadem res videtur in Bulla indictionis Concilii Tridentini à Paulo III. p. 731. & in Bulla Pii IV. Sess. 16. p. 837. In his omnibus Bullis Convocationis, aliisque supra laudatis, Abbates annumerantur Prælati, qui jus habent assistendi Concilio, etiam per Procuratorem.

Subscriptiones junctæ Definitioni Concilii Florentini plura suppeditant exempla Prælatorum, qui per Procuratorem interfuerunt; tales sunt 1. Patriarcha Alexandria, pro quo adfuerunt Metropolitanus Heracleæ, & Primas omnis Thraciæ ac Macedoniæ; & Abbas Protosyncellus & Confessarius ipsius. 2. Patriarcha Antiochia, pro quo interfuit Primas Russiæ; 3. Patriarcha Hierosolymitanus, cujus nomine adfuit Metropolitanus Monembasiæ. 4. Archiepiscopus Ancyranus, pro quo adfuit Metropolitanus Cyzius. 5. Primas Cæsariæ, cujus Procurator fuit Metropolitanus Trapezuntis. 6. Metropolitanus Sardium, pro quo Archiepiscopus Nicea interfuit. 7. Metropolitanus Nicomediæ, cujus nomine adfuit Metropolitanus Tornobii. Duo sunt, præterea, Metropolitani, qui pro aliis Prælati interfuerunt. Deinceps videntur Duo Episcopi, unusque Archidiaconus, quatenus Legati Ducis Burgundiæ & Brabantiæ, CONC. TOM. XIII. p. 518. & 519. Quoad catalogos Personarum, quæ Conciliis Generalibus interfuerunt, duplicis illi sunt generis: alii Generales, complectentes nomina Personarum, quæ Concilio assisterunt in qualibet Sessione: alii Particulares, continentes nomina eorum, qui uni Sessioni adfuerunt. Antiquiores generalium, sunt Catalogi Concilii Pisani, in quibus multa sunt notabilia circa assistentiam per Procuratorem. Distinguntur 8. Classes Procuratorum: 1. Est Legatorum Principum immediatè post Cardinales locata. 2. Est Procuratorum Archiepiscoporum, sequens omnes continet Prælatos, qui personaliter adfuerunt. 3. Procuratorum Episcoporum continuè sequitur. 4. Illi subjecta est Classis Procuratorum Abbatum. 5. Est Procuratorum Capitulorum. 6. Est Deputatorum Urbium & Dioceseon. 7. Sequuntur Deputati Provinciarum. 8. Denique Deputati Communitatum. Post Indicem generalem prædictum, nullus est Catalogus, nisi is, qui legitur ad Calcem Concilii Tridentini, in quo plura sunt notabilia circa assistentiam per Procuratorem. Nam 1. una est classis Cardinalium Legatorum. 2. Alia est Legatorum Principum, seu Misorum. 3. Alia est Classis Procuratorum Episcoporum absentium. 4. Computando in fine numerum omnium Patrum, qui, tam per se ipsos adfuerunt, quam per Procuratores, undecim Procuratores numerantur. Quoad Catalogos Particulares personarum, quæ singulis Sessionibus adfuerunt, duo sunt tantum Concilia, in quibus ii videntur, Lateranense V. & Tridentinum, in singulis eorum una est Classis Procuratorum.

His probationibus assistentiæ in Conciliis Generalibus per Procuratorem undequaque petitis, ex subscriptionibus, opinionibus, Bullis indictionis, Catalogis assistentium, aliud genus adjici posset, sumptum è Conciliis, in quibus Patres Nationis suæ nomine egerunt tantum, de quibus mox dicemus; illi enim reipsa Procuratores fuere, Nationis suæ Corpus representantes.

SECTIO VIII.

Note Historica circa MODUM SENTENTIAM DICENDI, in Conciliis Generalibus.

Patres Conciliorum pluribus modis sententiam ferre possunt, 1. per Nationes, 2. per Patriarchatus, 3. per Primatias, 4. per Provincias, 5. per Dioceses. Si autem quatuor modis prioribus opinentur, id fit, vel per Capita, vel per Collegia. Per Capita, si unusquisque Prælati Nationis, aut Patriarchatus, aut Primatiæ, aut Provincie, suo nomine suffragium proponat in Sessione publicâ: per Collegia, seu Corpora, cum, post collecta in Congregatione particulari vota singulorum Patrum, ab unoquoque districtu delegatorum, aliquot ex iis, ad Sessionem publicam mittuntur, ut conclusionem totius districtus in eâ proponant.

Quærimus hic, quis modus sententiam dicendi observatus fuerit in Conciliis Generalibus? Circa quod, constat, 1. in *Octo* prioribus, suffragia Patrum per Capita data fuisse, quod evincitur per Acta: Nam singuli Patres suo nomine subscribunt; & si quandoque pro aliis subscribant, id fit, ut plurimum, alicujus privati nomine, cujus mandatum se habere declarant. Dicimus, ut plurimum; idè quòd, prout observatum fuit Titulo præcedenti, quædam sunt Concilia, in quibus tres quatuorve Metropolitani subscribunt, pro pluribus Episcopis Provincie suæ, à quibus commissi fuerant. Idem colligitur ex suffragiis, seu opinionibus Patrum: nam singuli vulgò pro se loquuntur, & raro pro aliis; hoc autem in casu, pro uno aut altero tantum, exopto casu prædicto Metropolitanorum.

Utraque probatio sumpta ex opinionibus & Subscriptionibus locum habet solum erga sex posteriora Concilia namque, ut multoties observavimus, ea sola sunt, quorum sinceræ superint subscriptiones, nec non opiniones. Quoad duo priora, verum est iis adjectas fuisse aliquot subscriptiones, in quibus Patres per Provincias disponuntur; sed nihilominus verum est, has subscriptiones suspectas esse falsitatis, maxime quoad dispositionem.

Quoad Concilia Occidentis, neque per subscriptiones, neque per Opiniones, cognosci potest, quis fuerit modus suffragiorum ferendorum, nullum est enim ex iis Conciliis, in cujus Actis Opiniones relatæ fuerint: unicum est *Florentinum*, cujus subscriptiones existant; hæ autem probant, suffragia per Capita data fuisse, sicut in Conciliis Orientis, & credibile est, eundem modum in Conciliis Occidentis observatum fuisse, nisi contrarium appareat. Cum enim hic modus opinandi, à Jure Communi sit constitutus, & in Conciliis Particularibus omnium Sæculorum observatus, perindè ac in Conciliis Generalibus novem priorum Sæculorum, magna est præsumptio, hunc morem in Conciliis Generalibus Occidentalibus, observatum fuisse; huic autem standum, nisi contrariis probationibus destruat. Sed quænam sunt illæ probationes? Tales ne existunt in Actis aliquot Conciliorum? Respondemus 1. in Actis Concilii Pisani quædam esse loca, quæ suggerant, Patres Concilii per Nationes distinctos fuisse. CONCIL. TOM. XI. part. 2. Primus est in Sess. V. p. 2172. ubi fit sermo de Electione Scrutatorum Testium, ex singulis Nationibus sumendorum. Secundus, in Sess. VI. p. 2194. ubi dicitur, Nationem Anglicam, & Nationem Germanicam nondum elegisse Scrutatores.

2. Alia sunt Loca in iisdem Actis, ex quibus inferri potest, suffragia provincialium fuisse collecta: nam in Sess. V. supra laudata, dicitur, Scrutatores Testium eligendos esse per Provincias, & in Sess. XX. p. 2209. leguntur hæc verba, *Sumpta deliberatione per Provincias aliquot diebus.*

Contra has conjecturas objici non debet, quòd in catalogo personarum, quæ huic Concilio adfuerunt, ea neque per Nationes, neque per Provincias disponuntur; id enim provenire potest ex eo quòd Author Catalogi nihil aliud statuit, quam referre singulos in Classem dignitati eorum competentem, prout Cardinales erant, vel Legati vel Patriarchæ, vel Protonotarii, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates Generales Ordinum, Commendatorii, Priores, & Procuratores Generales, Priores Conventuales & non Conventuales, Graduati, missi ab Universitatibus, Procuratores Archiepiscoporum, aut Episcoporum, aut Abbatum, aut Capitulorum, aut Dioceseon, aut Provinciarum, aut Communitatum.

3. In Actis Concilii *Constantiensis*, plura videntur loca, quæ faciunt mentionem distinctionis Patrum Concilii in quatuor Nationes, Gallicanam, Italianam, Germanicam, Anglicam. Nam, circa medium Sess. I. electi fuerunt Protonotarii & Notarii uniuscujusque Nationis; & in principio Sess. IV. fit sermo de Procuratoribus & Syndicis earumdem Nationum, In Sess. xxvi. fit mentio ordinis inter Nationes &

conservationis ejusdem Ordinis. *SESSIO XIII.* expressè loquitur de modo opinandi per Nationes, *CONCIL. Tom. XII. pag. 1448.* In *Appendice* observatur, propositam fuisse quaestionem, an per Capita suffragia ferrentur, an per Nationes: responsum autem fuisse, quòd jure communi suffragia ferrentur per Capita; sed, si id fieret, fore, ut Pontifex vinceret; quia multò plures erant Praelati ex Italia, Pontifici dediti, muneribus aut promissis illecti, vel minis coacti, quam ex reliquis Nationibus; quaestionem autem indecisam mansisse, sed postea Nationes eam suo facto diremissè, separatos Conventus faciendo.

In eadem *Appendice*, à pag. 1739. ad 1752. cernitur, Nationem Hispanam reliquisse Pontificem *BENEDICTUM XIII. Petrum de Luna*, Conciliumque adivisè; tunc autem Nationi Anglicanae controversum fuisse jus unius vocis integræ, idè quòd satis magna seu numerosa non esset, ut unam ex aliis æquaret; itaque sufficere, ut dimidium unius vocis haberet, quo frueretur in Natione Germanica. Illa autem prolixè ostendit, unum suffragium integrum sibi competere debere, idque respondendo sigillatim omnibus rationibus præferentia Nationis Gallicanae, supra Anglicam. Cùm autem, ad finiendam hanc Controversiam, aliasve similes, quæ ex quarundam Nationum magnitudine, & quarundam exiguitate nasci poterant, propositum fuisset, ut rediretur ad priscum morem opinandi, per Capita, jure constitutum; Natio Anglicana respondit, quòd, in circumstantia præsentis, Jus commune servari non poterat, sine periculo operam amittendi, propter magnam copiam Episcoporum deditorum Pontifici, pluraque momenta adjecit, sumpta ex consuetudinibus Judæorum, apud quos, in multis casibus, suffragia per Tribus ferebantur; Universitatum, quæ per Facultates opinantur; Hæredum, Compatronorum, qui per stirpes, & non per Capita, vocem habent, Statuum, in quibus per Familias deliberatur. His exemplis, quæ satis plausibilia sunt, alia possent adjici, sumpta ex praxi Congregationum Regularium aut Sæcularium, in quarum Generalibus Conventibus sententiæ non feruntur per Capita, sed per Provincias, aut Districtus.

Aliud accedit momentum in gratiam modi opinandi per Nationes, nimirum, Nationes propiores loco, in quo Concilium celebratur, plures Episcopos ad illud mittunt, quam remotiores; itaque multum aliis prævalent, in negotiis pertinentibus ad generale commodum omnium Nationum, positò quòd Episcopi per Capita opinentur: nusquam autem prævalent, sed perfecta æqualitas servatur, si per Nationes ferantur suffragia. Idem momentum inservire potest Nationibus, quæ, licet vicinæ loci celebrationis, tot in Concilio Episcopos habere nequeant, quot aliæ Nationes, idè quòd perpauci sunt in illis Nationibus.

Rationes supra expositæ rationem præbent distinguendi duplex rerum genus, quarum aliæ requirunt, ut suffragia per Capita ferantur, aliæ, ut per Collegia id fiat. Prioris generis sunt materiæ Fidei; quia omnium & singulorum Episcoporum specialiter in eis interest; idem foret de negotio prioritatis gradus inter Episcopos, si illud in Conciliis tractaretur; idem etiam foret, si in Concilio deliberaretur de subsidio super unumquemque Episcopum imponendo, ad Cruciatam contra Turcas.

Quaestiones prioritatis, inter Collegia, secundigenis sunt. Tales fuerunt eæ, quas Synodus *Constantinopol. I.* & Synodus *Calcedonensis*, Generales, discussèrunt, circa prioritatem Patriarchæ Constantinopolitani super Patriarchas Alexandrinum, Antiochenum & Hierosolymitanum; multum quippe horum trium Patriarcharum intererat, ut suffragia ferrentur per Collegia; quia Patriarcha Constantinopolitanus plures habebat Episcopos in suo districtu, quam singuli, aut saltem nonnulli cæterorum.

Ad modum opinandi referri potest cura sententiam suam confirmandi à quolibet Patre adhibita, cùm de Fidei quaestionibus ageretur: puta aliquis dicebat, se talem Propositionem damnare, oppositamve adprobare, idè quòd hac consona foret Definitionibus jam factis, Doctrinæ Sanctorum Patrum, traditionibus Ecclesiæ suæ, illa verò iis adversaretur. Totidem superfunt exempla hujusmodi opinandi, quot in iisdem Conciliis referuntur suffragia circa argumenta Fidei: vide Concilia *Ephesinum* & *Calcedonense*. Imo Patres, ut ostenderent hanc consonantiam, legi jubebant Definitiones Fidei, & loca Patrum argumento congrua, ut patebit evolventi Concilia Orientalia.

Illud notabile est circa hunc morem, quòd, is observatus fuerit in receptione Epistolarum Pontificum, qui Capita controversa, & in Conciliis discutenda, definiverant. Vide Action. IV. Concilii *Calcedonensis*.

Denique, modus subscribendi pertinet quoque ad formam opinandi: nam subscriptio nihil aliud est quam testimonium opinionis. Porro, ut infra patebit, subscriptiones concipiuntur verbis indicantibus, Episcopos agere quatenus Judices, etiam cum Pontifices Capita proposita definiverant, eorumque Definitio à Concilio recipiebatur. Hujus facti probationes existunt in Conciliis, quorum subscriptiones habemus. Earum insignior est in Actione VI. Concilii *Calcedonensis*. Nam, cùm Epistola *S. LEONIS*, quæ definebat, duas esse in *CHRISTO* Naturas, sine confusione, & mutatione unitas, recepta fuisset in Actione IV. Definitio autem Concilii confecta in Actione V. Patres eam subscribere in Actione VI. his verbis, *ego definiens, aut statuens subscripsi*.

SECTIO IX.

Note Historica circa Definitiones factas à Conciliis Generalibus, in REBUS FIDEI aut MORUM.

PAUCA sunt Concilia Generalia, quæ non fecerint aliquot Definitiones circa Fidem & Mores, sed illarum Forma sæpè multum discrepat, sicut earum Materia. Denique, illud iis Definitionibus peculiare est, quòd nusquam retractatæ, neque discussæ, neque in dubium revocate fuerint. Factum postremum in 2. *Observationum Generalium* probatum fuit. Primum ex parte expositum fuit, per *Notas*, circa causas convocationis Conciliorum Generalium; ibi enim vidimus, pleraque ex iis celebrata fuisse, ad faciendas Definitiones. Secundum itaque duntaxat probandum superest, sed prius expedit aliquot novas *Observationes* proponere, circa duo alia.

Viginti aut viginti & unum Concilia numerantur Generalia, 4. Constantinopolitana. 2. Nicæna. 1. Ephesinum. 1. Calcedonense. 5. Lateranensia. 2. Lugdunensia. 1. Viennense. 1. Pisanum. 1. Constantiensis. 1. Basileense. 1. Florentinum, & unum Tridentinum. Ex iis autem, septem sunt, quæ nullam Definitionem circa Fidem aut mores fecerunt. Scilicet, 2. & 4. Constantinopolitana: tria priora Lateranensia, primum Lugdunense, & Pisanum. Possent tamen attribui 2. & 4. Conciliis Constantinopolitanis Definitiones à Conciliis Generalibus præcedentibus factæ, quæ in illis innovatæ fuerunt; & in 2. novam receperunt formam Anathematismorum, qui sunt damnationes propositionum contrariarum, sub pœna anathematis ipso facto incurrendi, ab iis, qui illas tueri auderent. *CONCIL. Tom. V. p. 567. ad 579.* Præterea nonnullus est credendi locus, condemnationem errorum Origenis ad novem Anathematismos redactam, & relata *ibidem p. 635. ad 679.* adprobata fuisse à Concilio, illamque esse expositionem, de qua illud alloquitur Justinianus in Epistola sequenti, qua illud rogat, ut damnet atque anathematiset singula Capita errorum Origenis.

Quoad Concil. Constantinopolitanum IV, quod est Con-